

Research Paper

Predicting traditional and cyber bullying based on identity styles and emotional maturity in adolescents in Isfahan

Samira Sabet¹ & Felor Khayatan^{2*}

1. M.A. in Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Citation: Sabet, S. & Khayatan, F. (2023). [Predicting traditional and cyber bullying based on identity styles and emotional maturity in adolescents in Isfahan (Persian)]. *Journal of School Psychology and Institutions*, 11(4):30-42. <https://doi.org/10.22098/jsp.2023.2047>

doi: 10.22098/jsp.2023.2047

Article Info:

Received: 2019/12/22

Accepted: 2023/01/25

Available Online: 2023/03/16

Key words:

Traditional bullying,
cyber bullying,
identity styles,
emotional maturity,
adolescents

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to predict traditional and cyber bullying based on identity styles and emotional maturity in adolescents.

Methods: The population included all male and female high school students in Isfahan. To achieve the goals of this descriptive-correlational study, 225 students (112 girls and 113 boys) were selected by stratified random multi-stage sampling. Patchin and Hinduja Bullying Questionnaire (BS), Berzonsky Identity Styles and Singh and Bhargava Emotional Maturity were used to collect the data. The data were analyzed using Pearson correlation and stepwise regression by SPSS-23 software.

Results: The results of data analysis showed that informational and normative identity variables predict the dimensions of traditional bullying identity styles and emotional maturity ($p < 0.05$). But confused identity styles and commitment could not predict traditional bullying. The identity variable also predicts information on the dimensions of identity styles and emotional maturity of cyber bullying ($p < 0.05$). But normative identity styles, confusion, and commitment could not predict cyberbullying.

Conclusion: According to the results of this study, adolescents with high informational and normative identity and emotional maturity are less likely to engage in traditional bullying and adolescents with high informational identity and emotional maturity are less likely to engage in cyber bullying. Therefore, since informational and normative identity styles and the development of adolescent's emotional maturity reduce bullying behaviors, it is suggested that programs be developed and implemented to form appropriate identity and emotional maturity development to reduce adolescents' bullying behaviors.

Extended Abstract

1. Introduction

Bullying is an aggressive and annoying behavior that one person or a group of persons show during a period of time intentionally and repeatedly which includes power imbalance (Nansel & et al, 2001; quoted by Beyrami & et al, 2012). Traditional bullying mainly occurred at school environment or commuting route to school is based on real and face to face relations. Non-traditional bullying generally occurs by electronic equipment and new technologies and its basic trait is lack of dependence on face to face

communication between the victim and bully (Patchin & Hinduja, 2011). One of the factors that may play a role in adolescent bullying behaviors is identity styles. Creating an identity and acquiring to coherent definition of self is the most important aspect of social and psychological growth in adolescence period. Selecting values, beliefs and life goals is the most important identity aspect. In other words, identity is person's mental conception of himself in addition to creating integrity and coherence in person's personality (Shalani & Abbariki, 2016). Emotional maturity is one of the adolescence period traits that can be effective in occurring bullying.

*Corresponding Author:

Felor Khayatan

Address: Assistant Professor, Department of Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Tel: +98 (913) 1289531

E-mail: f.khayatan@yahoo.com

It points to the guidance and facilitation of emotional tendencies for acquiring the intended goals (Yousoff, Rahim, Pa & mey, 2011; quoted by Asnaashari & Shikhohlislami, 2015). Generally, emotional maturity is defined as a kind of maturation that person through it, can achieve complicated solutions for dealing with daily emotional problems. The most prominent sign of emotional maturity is the ability of stress tolerance. Of course, the other sign of emotional maturity is inattention and incuriosity toward some of effective stimulants that expose adolescent to emotions (Cole & Rehm, 1994; quoted by Amirbagloie Daryani & et al., 2015). So, this research was performed with the aim of investigating traditional and cyber bullying based on identity styles and emotional maturity in adolescents with respect to importance of identity styles and emotional roles in adolescents and also limitation of studies on traditional and cyber bullying and its effective and predictive factors.

2. Materials and Methods

The present study is descriptive research in form of correlation. The population includes all male and female students Isfahan city in junior high school (N=65540) of whom 225 students (112 girls and 113 boys) were selected as our sample by using stratified random multi-stage sampling. At first, among six education districts of Isfahan city, three districts were selected randomly and then schools' names prepared and accordance with students of each district, the sample selected. With regard to the number of female and male students in each district, sampling continued in a stratified form accordance with students' gender. Then, Patchin and Hinduja bullying (BS) questionnaires, Berzonsky identity styles and Singh and Bhargaqa emotional maturity were presented to them. The reliability coefficient of the questionnaires

in the present study for general bullying and its traditional and cyber forms is 0.78, 0.70 and 0.84, respectively, and for information, normative, confused/avoidance and commitment styles, respectively 0.78, 0.72, 82 and 0.70 and emotional maturity were estimated to be 0.86. Data analysis was performed by using Pearson correlation and stepwise regression through SPSS-23 software.

3. Results

The results show that informational and normative identity variables predict traditional bullying ($p < 0.05$), but confuse and commitment identity variables couldn't predict traditional bullying. Normative identity has the most power of prediction among predictive variables. Prediction power of this variable for traditional bullying is 0.148 or 14.8. Then, informational identity prediction power for traditional bullying is 8.9. Also, according to the results, informational identity variable predicts cyber bullying ($p < 0.05$). While commitment normative and confuse identity variables couldn't predict cyber bullying. Informational identity variable had the highest power of prediction. Prediction power of this variable for cyber bullying is 0.033 or 3.3. There is significant and negative relationship between normative identity and traditional bullying. Also, there is significant and positive relationship between informational identity and cyber bullying. The emotional maturity variable predicts traditional and cyber bullying according to the results ($p < 0.05$). Power prediction of the emotional maturity variable for traditional bullying is 0.138 or 13.8 and for cyber bullying is 0.093 or 9.3. There was significant and positive relationship between emotional maturity and traditional bullying. Also, there was significant and negative relationship between emotional maturity and cyber bullying.

Table 1. Multiple correlation coefficient and analysis of variance to predict traditional and cyber bullying through identity styles and emotional maturity

Criterion variables	The preceding variables	R	R ²	F Change	R ² Change	P	F	P
Traditional bullying	Information identity	0.298	0.089	4.598	0.089	0.033	4.688	0.001
	Normative identity	0.385	0.148	13.411	0.148	0.001	6.674	0.001
	Confused identity	0.385	0.148	0.064	0.148	0.801	5.545	0.001
	Commitment	0.385	0.148	0.058	0.148	0.681	4.984	0.001
Cyber bullying	Information identity	0.277	0.077	7.566	0.033	0.006	4.439	0.002
	Normative identity	0.279	0.078	0.289	0.001	0.591	3.533	0.004
	Confused identity	0.282	0.08	0.38	0.002	0.538	2.999	0.008
	Commitment	0.261	0.09	0.41	0.001	0.534	2.653	0.007
Traditional bullying	Emotional maturity	0.476	0.227	32.032	0.138	0.001	13.199	0.001
Cyber bullying		0.396	0.157	21.752	0.093	0.001	9.171	0.001

4. Discussion and Conclusion

According to the results of this study, adolescents with high informational and normative identity and high emotional maturity have lower tendency toward traditional bullying. Also, adolescents with high informational identity and emotional maturity have lower tendency toward cyberbullying based on this research findings. So, it can be said that informational identity could control and restrain both types of bullying and adolescents with high informational identity have lower tendency toward bullying. Normative identity could only predict traditional bullying. A person who reaches emotional maturity, knows his/her emotions and correctly shows his/her emotions in interacting with others. They are good at identifying and understanding other's emotions, so they could express their problems through constructive conversation. So, emotional maturity could predict and control traditional and cyber bullying very well. Identity styles and emotional maturity are basic variables, it can be hoped that one adolescent might have a healthy and successful future through learning these variables and participate in counselling sessions to improve coping strategies with bullying, especially cyberbullying. Also, teaching adolescents and parents by psychologists and counsellors could help victim adolescents in preventing bullying damages such as anxiety,

academic failure, and depression. As normative and informational identity styles and adolescents' emotional maturity growth decrease bullying behaviors, so, it could be recommended that the plans designed and performed for shaping appropriate identity and emotional maturity growth to decrease adolescents bullying behaviors.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles are considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research and its implementation stages. They were also assured about the confidentiality of their information and were free to leave the study whenever they wished, and if desired, the research results would be available to them.

Funding

This research did not receive any grant from funding agencies in the public, commercial, or non-profit sectors.

Authors' contributions

All authors have participated in the design, implementation and writing of all sections of the present study.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری براساس سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در نوجوانان شهر اصفهان

سمیرا ثابت^۱ و فلور خیاطان^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
 ۲. استادیار، گروه روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری براساس سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در نوجوانان انجام شد.
روش‌ها: جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول شهر اصفهان بود. برای تحقق اهداف این پژوهش توصیفی-همبستگی ۲۲۵ دانش‌آموز (۱۱۲ دختر و ۱۱۳ پسر) با شیوه‌ی نمونه‌گیری چندمرحله‌ای تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های قلدری (BS) باتچین و هیندوجا، سبک‌های هویت برزونسکی و بلوغ عاطفی سینک و بهارگاوا پاسخ گفتند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام بوسیله نرم افزار SPSS-23 انجام شد.

یافته‌ها: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد متغیرهای هویت اطلاعاتی و هنجاری از ابعاد سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کنند ($p < 0/05$). اما سبک‌های هویت سردرگم و تعهد قادر به پیش‌بینی قلدری سنتی نبودند. همچنین متغیر هویت اطلاعاتی از ابعاد سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی قلدری سایبری را پیش‌بینی می‌کنند ($p < 0/05$). اما سبک‌های هویت هنجاری، سردرگم و تعهد قادر به پیش‌بینی قلدری سایبری نبودند.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این مطالعه نوجوانانی که دارای هویت اطلاعاتی و هنجاری و بلوغ عاطفی بالا هستند کمتر به قلدری سنتی و نوجوانانی که دارای هویت اطلاعاتی و بلوغ عاطفی بالا هستند کمتر به قلدری سایبری روی می‌آورند. بنابراین از آنجا که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری و رشد بلوغ عاطفی نوجوانان، رفتارهای قلدری را کاهش می‌دهد پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی جهت شکلگیری هویت مناسب و رشد بلوغ عاطفی تدوین و اجرا شود تا رفتارهای قلدرانه نوجوانان کاهش یابد.

کلیدواژه‌ها:

قلدری سنتی، قلدری سایبری، سبک‌های هویت؛ بلوغ عاطفی، نوجوانان

مقدمه

می‌آید (احمدپور و عباس تبار، ۱۳۹۶؛ عزتی‌بابی و آقاچانی، ۱۴۰۱). یکی از مسائلی که در این دوره به خاطر شرایط جسمی و روان‌شناختی نوجوان نمود بیشتری پیدا می‌کند، قلدری^۱ است. قلدری رفتاری پرخاشگرانه یا آزاردهنده است که توسط یک فرد یا یک گروه از افراد به طور عمدی در یک دوره‌ی زمانی به صورت مکرر اعمال می‌شود و شامل عدم توازن قدرت است (نانشل^۳ و همکاران، ۲۰۰۱؛ به نقل از بیرامی و همکاران، ۱۳۹۱).

نوجوانان قشر عظیمی از جامعه ما را تشکیل می‌دهند که از انرژی و پویایی فراوانی برخوردارند. هر کدام از آن‌ها خود منبع بسیار غنی و سرمایه بزرگی برای کشور محسوب می‌شود که می‌تواند به آبادانی و پیشرفت کشور کمک فراوانی برساند؛ بنابراین سلامت این قشر عظیم خود سرمایه‌گذاری بزرگ برای آینده یک کشور است. دوران نوجوانی که درست هم‌زمان با تحصیل در مقطع متوسطه می‌باشد، مرحله‌ای است انتقالی از کودکی به بزرگسالی که شروع آن با بلوغ مشخص می‌گردد (برک^۴؛ ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۷). عبور از این مرحله برای بسیاری از نوجوانان دشوار است. تغییرات این مرحله به قدری است که انواع مسائل روحی و جسمانی برای آن‌ها به وجود

* نویسنده مسئول:

فلور خیاطان

نشانی: استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

تلفن: ۱۲۸۹۵۳۱ (۹۱۳) ۹۸+

پست الکترونیکی: f.khayatan@yahoo.com

1. Burke
2. bullying
3. Nansel

روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه

با سبک اطلاعاتی، سبک هنجاری و سبک سردرگم / اجتنابی، بنیان نهاده، حفظ کرده یا مورد تجدیدنظر قرار می‌دهند (۱۹۹۰؛ ۱۹۹۸؛ ۲۰۰۳؛ ۲۰۰۴؛ برزونسکی و فراری^۱، ۱۹۹۶؛ به نقل از وزیر و لطفی کاشانی، ۱۳۹۱). افراد با سبک اطلاعاتی در برخورد با مسائل هویتی به شیوه کنشی می‌کنند. کنکاش‌هایشان هدفمند است، ارزیابی و نقادی در تفکر دارند و از اطلاعات مربوط به خویش بهره می‌گیرند. در سبک هنجاری فرد در برخورد با مسائل به شیوه واکنشی عمل می‌کند. هماهنگ با انتظارات و تجویزهای گروه‌های مرجع و دیگران مهم عمل می‌کند و به صورت خودکار و بدون خودارزیابی ارزش‌ها و باورها را درونی می‌کنند. افراد با سبک گسیخته - اجتنابی، اهمال‌کار هستند و تا حد ممکن سعی در به تأخیر انداختن موقعیت‌های تعارض‌انگیز و تصمیم‌گیری دارند. در مواقعی که امکان چنین تأخیری وجود نداشته باشد در تصمیم‌گیری بیشتر به مقتضیات و پیامدهای محیطی تکیه می‌کنند (برزونسکی، ۱۹۹۰؛ به نقل از برزونسکی و همکاران^۱، ۲۰۰۳). سبک‌های هویت در دوره‌ی نوجوانی بیشتر از سایر عوامل دیگر سازگاری فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و همچنین بر مسائل روانشناختی و سلامت روان نوجوانان تأثیر می‌گذارد و می‌تواند سازگاری فرد را در زمینه‌های مختلف دستخوش تغییر و تحول کند (به نقل از شلانی و آبیاریکی، ۱۳۹۵).

سنت الوی کادلی و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۹) در پژوهشی نشان دادند ترکیبی از سبک هویت اطلاعاتی یا هنجاری بالا با دلبستگی اجتناب‌ناپذیر با پایین آمدن پرخاشگری روانی رابطه دارد. پژوهش شلانی و آبیاریکی (۱۳۹۵) نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سازگاری عاطفی رابطه وجود ندارد، اما بین سبک اطلاعاتی و سازگاری اجتماعی و آموزشی رابطه وجود دارد؛ همچنین بین سبک‌های هویت هنجاری و اجتنابی با سازگاری عاطفی، اجتماعی و آموزشی رابطه وجود دارد. همچنین پژوهش (غفارزاده و ابوالقاسمی، ۱۳۹۷) نشان داد میانگین نمرات استرس، اضطراب، افسردگی، رفتارهای ایمنی و هویت سردرگم اجتنابی در دانش‌آموزان زورگو نسبت به عادی به طور معناداری بیشتر است، درحالی که میانگین

تحقیقات گذشته در خصوص قلدری بیشتر متمرکز بر قلدری سنتی است و در قالب رفتارهای کلامی، جسمانی و اجتماعی پدیدار می‌شود. اگر چه جنبه‌ی جسمانی قلدری مانند هل دادن، لگد زدن یا کتک کاری، آشکارتر است اما شکل‌های دیگر آن نیز مانند اسم گذاشتن روی دیگران، تمسخر آن‌ها یا پخش شایعات و داستان‌های غیر منصفانه و بی‌اساس، در حال افزایش است، که علاوه بر برخوردهای فیزیکی، آزارهای روانی را نیز می‌تواند به همراه داشته باشد (به نقل از سید زاده ثانی و عبداللهی، ۱۳۹۷). شکل بروز قلدری و ماهیت آن در سال‌های اخیر تغییر یافته است. در حالی که قلدری سنتی^۱ عمدتاً در محیط مدرسه یا در مسیر رفت و آمد به مدرسه اتفاق می‌افتد و بر ارتباطات واقعی و چهره به چهره مبتنی است، قلدری غیرسنتی^۲ عموماً با استفاده از تجهیزات الکترونیکی و تکنولوژی‌های جدید صورت می‌گیرد و عمده‌ترین خصیصه آن عدم وابستگی به ارتباط چهره به چهره بین قلدر و قربانی است. در قرن ۲۱ افراد قلدر برای آزار رساندن و زورگویی نسبت به همسالانشان از شیوه‌های جدیدتری چون مزاحمت‌های تلفنی یا انتشار تصاویر یا مطالب واقعی یا غیرواقعی در مورد آن‌ها در محیط مجازی وب می‌پردازند. این نوع اخیر قلدری، تحت عنوان قلدری سایبری^۳ نیز، نامیده می‌شود (پاتچین و هیندوجا^۴، ۲۰۱۱؛ عزتی‌بابی و میکائیلی، ۱۴۰۰). به عبارت دیگر زورگیری سایبری به عنوان شکنجه، تهدید، آزار و اذیت و آسیب عمدی و مکرر است که از طریق استفاده از رایانه، تلفن همراه یا سایر وسایل الکترونیکی به دیگری وارد می‌شود. پیامدهای روانی و عاطفی ناشی از زورگیری و مزاحمت سایبری تا حدود زیادی مشابه نمونه‌های زورگیری و قلدری در زندگی واقعی هستند (رایس و همکاران^۵، ۲۰۱۵). هویت ناشناس در قلدری سایبری منجر به تعادل نابرابر قدرت بین فرد قلدر و فرد قربانی می‌شود و تأثیرات مخرب‌تر بیشتری نسبت به قلدری سنتی دارد (مودکی و همکاران^۶، ۲۰۱۴).

از عواملی که ممکن است در رفتارهای قلدری نوجوانان نقش داشته باشد سبک‌های هویت^۷ است. ایجاد یک هویت و دستیابی به یک تعریف منسجم از خود، مهم‌ترین جنبه رشد روان‌شناختی و اجتماعی در دوره نوجوانی است. انتخاب ارزش‌ها، باورها و اهداف زندگی نیز مهم‌ترین جنبه هویت است. به عبارت دیگر هویت علاوه بر ایجاد انسجام و یکپارچگی در شخصیت فرد، به نوعی مفهوم ذهنی فرد از خودش نیز می‌باشد (شلانی و آبیاریکی، ۱۳۹۵). هویت، تدوینی از خویش است که نحوه‌ی رفتار و اندیشه‌ی فرد را با خود و پیرامون خود تبیین می‌کند. از نظر برزونسکی^۸، افراد نظریه‌های مربوط به خود یا به طور کلی هویتشان را بر اساس سه نوع پردازش شناختی مرتبط

1. traditional bullying
2. nontraditional bullying
3. cyber bullying
4. Patchin & Hinduja
5. Rice & et al
6. Modecki & et al
7. styles identity
8. Berzonsky
9. Ferrara
10. Macek & Nurmi
11. Saint-Eloi Cadely & et al

است. نتایج این پژوهش نشان داد که گرایش به خشونت و همدلی عاطفی عناصر روان‌شناختی مهمی در پیش‌بینی قلدری سایبری در نوجوانان است. همچنین پژوهش ویسکرمی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد بین بلوغ عاطفی و اجتماعی نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت معنی‌دار وجود دارد؛ به این معنی که نوجوانان بزهکار از بلوغ عاطفی و اجتماعی پایین‌تری برخوردار هستند. هاشمی و همکاران (۱۳۹۷) بیان کردند که قلدری سایبری می‌تواند بازتابی از اختلال شخصیت مرزی و فرزند پروری ادراک‌شده مستبدانه، بی‌اعتنا و همچنین پایین بودن سطح همدلی باشد. تحقیقات نشان می‌دهد نوجوانانی که بلوغ عاطفی کمتری دارند از توانایی کمتری نیز برای سازگاری عاطفی و اجتماعی با محیط برخوردارند (شارما، ۲۰۱۲؛ به نقل از اثنی عشری و شیخ الاسلامی، ۱۳۹۴).

بنابراین با توجه به اهمیت نقش سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در دوران نوجوانی و اینکه مطالعات انجام گرفته در خصوص قلدری سنتی و سایبری و عوامل مؤثر و پیش‌بینی کننده آن بسیار محدود بوده، لذا این پژوهش در راستای بررسی پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری براساس سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در نوجوانان انجام شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر در زمره تحقیقات توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول شهر اصفهان که در مدارس دولتی این شهر و در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تحصیل بودند (تعداد کل ۶۵۵۴۰ نفر). نمونه آماری شامل ۲۲۵ دانش‌آموز (۱۱۲ دختر و ۱۱۳ پسر) که به شیوه‌ی نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند.

جهت جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده شد:

پرسشنامه قلدری (BS)^۸: این آزمون خودگزارش‌دهی توسط پانچین وهیندوجا (۲۰۱۱) با اقتباس از پرسشنامه قلدری/ قربانی الویس برای اندازه‌گیری قلدری نوجوانان در سی روز گذشته ساخته شده و مشتمل بر ۱۵ گویه است که ده مورد اول برای سنجش قلدری سنتی و پنج مورد بعدی برای سنجش قلدری سایبری لحاظ شده است.

1. Luyckx & et al
2. emotional maturity
3. Yousoff & et al
4. Cole & Rehm
5. Arsenio & et al
6. Sharma & et al
7. Adiyanti & et al
8. bullying scale

نمرات سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی در دانش‌آموزان زورگو نسبت به عادی کمتر بود. در مطالعه‌ی پورطالب و میرنسب (۱۳۹۵) نشان دادند که بین سبک‌های هویت دانش‌آموزان قلدر، قربانی و عادی تفاوت معنادار وجود دارد، به طوری که دانش‌آموزان قلدر، دارای سبک هویت اجتنابی/ سردرگم و دانش‌آموزان قربانی دارای سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی و دانش‌آموزان عادی دارای سبک‌های هویت هنجاری هستند و از نظر تعهد هویت بین سه گروه تفاوت معناداری مشاهده نشد. لویکس و همکاران^۱ (۲۰۰۷) نیز نشان دادند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با میزان سازگاری افراد رابطه مثبت دارد. با عنایت به شیوع فزاینده رفتارهای قلدری در نوجوانان به نظر می‌رسد که بررسی سبک هویت و ارتباط آن با پدیده قلدری بسیار حائز اهمیت باشد.

بلوغ عاطفی^۲ یکی از ویژگی‌های دوران نوجوانی است که به نظر می‌رسد، می‌تواند در بروز قلدری مؤثر باشد. بلوغ عاطفی به «توانایی هدایت و تسهیل تمایلات عاطفی برای رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده» اشاره دارد (یوسف و همکاران^۳، ۲۰۱۱؛ به نقل از اثنی عشری و شیخ الاسلامی، ۱۳۹۴). به طور کلی بلوغ عاطفی نوعی از پختگی تعریف می‌شود که فرد به واسطه آن راه‌حل‌های پیچیده‌تری را جهت مقابله با مشکلات روزمره عاطفی اتخاذ می‌کند. برجسته‌ترین علامت بلوغ عاطفی توانایی تحمل تنش است. البته بی‌تفاوتی به برخی از انواع محرک‌ها که بر فرد اثر می‌گذارند و او را دستخوش احساسات می‌نمایند، علامت دیگری از بلوغ عاطفی است (کول و ریم^۴، ۱۹۹۴؛ به نقل از امیر بگلوی داریانی و همکاران، ۱۳۹۴). افراد قلدر ممکن است فاقد درک مهارت‌های همدلانه یا به عبارت دیگر توانایی درک عوارض هیجانی ناشی از رفتارهای خود و همدردی با احساسات دیگران داشته (آرسنیو و همکاران^۵، ۱۹۹۸؛ به نقل از کرامتی و همکاران، ۱۳۹۵). در پژوهش شارما و همکاران^۶ (۲۰۱۷) که تحت عنوان ارزیابی بلوغ عاطفی و اجتماعی در نوجوانان بزهکار بود، سطوح پایین بلوغ عاطفی و اجتماعی در افراد بزهکار را نشان داد. آدیانتی و همکاران^۷ (۲۰۲۰) نشان دادند که عزت‌نفس به عنوان پیش‌بینی کننده تمایل به آزار و اذیت اینترنتی است که رابطه آن تنها هنگامی منفی است که با تنظیم احساسات واسطه باشد و کیفیت دوستی پیش‌بینی کننده تمایل به آزار و اذیت اینترنتی هم به صورت مستقیم و هم با واسطه همدلی بود. احمدپور و عباس تبار (۱۳۹۶) در مطالعه‌ی نشان دادند که گرایش به خشونت به صورت مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی قلدری سایبری نوجوانان است و همدلی عاطفی به صورت منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی قلدری سایبری در نوجوانان

در ایران اثنی عشری و شیخ الاسلامی (۱۳۹۴) ضریب آلفای کرونیخ برای بلوغ عاطفی کل را ۰/۸۹ گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونیخ ۰/۸۶ به دست آمد.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها: برای انتخاب نمونه ابتدا از ۶ ناحیه آموزش و پرورش شهر اصفهان ۳ ناحیه به صورت تصادفی انتخاب و سپس در هر ناحیه اسامی مدارس تهیه شده و به طور تصادفی و به تناسب جمعیت دانش آموزان هر ناحیه نمونه انتخاب شد. با در نظر گرفتن تعداد دختر و پسر در هر ناحیه نمونه‌گیری به شکل طبقه‌ای متناسب با جنس ادامه یافت و پرسشنامه‌ها در اختیار نمونه قرار گرفت. تجزیه و تحلیل حاصل از این پژوهش با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به روش گام‌به‌گام به وسیله نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۳ صورت گرفت.

یافته‌ها

براساس نتایج به دست آمده، بیشتر پدران شامل (۳۰/۷ درصد) و مادران (۳۹/۱ درصد) دارای تحصیلات دیپلم و کمتر هستند. شغل بیشتر پدران (۵۳/۸ درصد) آزاد و بیشتر مادران (۶۹/۸ درصد) خانه‌دار هستند. (۵۰/۲ درصد) نمونه پسر و (۴۹/۸ درصد) دختر هستند. بیشتر افراد نمونه نیز که شامل (۶۱/۸ درصد) هستند در پایه نهم تحصیل می‌کنند. همچنین میانگین سن افراد نمونه پژوهش ۱۴/۶۷ سال و میانگین معدل آن‌ها ۱۸/۴۲ است. سطح کجی و کشیدگی در نمرات متغیرهای پژوهش (±۱/۹۶) به دست آمده است که نشان می‌دهد توزیع نمرات متغیرهای پژوهش نرمال است. نتایج آزمون همبستگی جهت بررسی رابطه متغیر پیوسته سن و معدل با متغیرهای ملاک یا پیش‌بین و آزمون t مستقل جهت مقایسه متغیرها در ویژگی‌های جمعیت شناختی با دو سطح جنسیت و شغل پدر و تحلیل واریانس جهت مقایسه میانگین نمرات متغیرها در تحصیلات پدر، مادر و شغل پدر، مادر انجام شد.

طبق نتایج به دست آمده در یافته‌های توصیفی سن با قلدری سنتی و سایبری، همچنین قلدری سایبری با معدل رابطه معنی‌داری ندارند؛ اما رابطه معدل با قلدری سنتی معنی‌دار است ($p < 0/05$). همچنین میانگین نمرات قلدری سنتی افراد نمونه پژوهش در دو جنس و تحصیلات مادر با هم تفاوت معنی‌دار دارند ($p < 0/05$)؛ اما تفاوت افراد در گروه‌های شغلی پدر و مادر، پایه تحصیلی و تحصیلات پدر در این متغیرها معنی‌دار نیست.

1. identity style inventory
2. emotional maturity inventory

نمره‌گذاری آن براساس طیف لیکرت چهارگزینه‌ای است و نمرات بالاتر نشان‌دهنده سطح بالای قلدری آزمون شونده می‌باشد. ضریب آلفای کرونیخ آن توسط سازندگان به ترتیب برابر با ۰/۸۸ و ۰/۷۶ گزارش شده است که نشان از همسانی درونی خوب آزمون دارد. در پژوهش **بیرامی و همکاران (۱۳۹۱)**، ضریب آلفای کرونیخ برای قلدری کلی و اشکال سنتی و سایبری آن به ترتیب برابر با ۰/۸۱، ۰/۷۱ و ۰/۷۵ محاسبه شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونیخ برای قلدری کلی و اشکال سنتی و سایبری آن به ترتیب برابر با ۰/۷۸، ۰/۷۰ و ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسشنامه سبک هویت^۱: این پرسشنامه اولین بار توسط برزونسکی (۱۹۸۹) برای اندازه‌گیری فرآیندهای شناختی، اجتماعی که نوجوانان در برخورد با مسائل مربوط به هویت از آن استفاده می‌کنند، طراحی شد. این پرسشنامه سه سبک هویتی شامل اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی، بعلاوه یک مقیاس تعهد را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و شامل ۴۰ سؤال است. **برزونسکی (۱۹۹۷)** پایایی درونی (ضریب آلفای کرونیخ) مقیاس اطلاعاتی را ۰/۷۰، مقیاس هنجاری را ۰/۶۴ و مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۰/۷۶ و تعهد هویتی را ۰/۷۱ گزارش نموده است. در ایران **مهراپی کوشکی و همکاران (۱۳۹۵)** ضریب آلفای کرونیخ را برای سبک‌های اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۳، ۰/۷۸ و ۰/۵۸ و برای کل پرسشنامه ۰/۹۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونیخ برای سبک‌های اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۲، ۰/۸۲ و ۰/۷۰ به دست آمد.

پرسشنامه بلوغ عاطفی^۲: این پرسشنامه توسط سینگ و بهارگاوا در سال ۱۹۷۴ تدوین شده است و شامل ۴۸ سؤال است که هدف آن بررسی ابعاد مختلف بلوغ عاطفی (عدم ثبات عاطفی، بازگشت عاطفی، فروپاشی شخصیت، ناسازگاری اجتماعی و فقدان استقلال) می‌باشد. روایی این مقیاس در برابر معیارهای بیرونی یعنی پرسشنامه سازگاری حوزه "گها" برای دانشجویان کالج توسط سینها و سینگ تعیین شده است. در این پرسشنامه حوزه گها، سازگاری عاطفی دانشجویان کالج را اندازه می‌گیرد و تعداد سؤالات این حوزه ۲۱ مورد است. همبستگی گشتاوری حاصل بین کل نمرات در ۲۱ سؤال حوزه گها و کل نمرات در مقیاس بلوغ عاطفی ۰/۶۴ بود (به نقل از **حافظ آبادی و بافتی، (۱۳۸۶)** پایایی توسط آزمون- باز آزمون بر روی دانشجویان اندازه‌گیری شد که شامل دختران و پسران ۲۰ تا ۲۴ ساله بودند. فاصله زمانی بین این دو آزمون ۶ ماه بود و همبستگی گشتاوری بین این دو اجرا ۰/۷۵ بود (به نقل از **ایمانی و محب، (۱۳۸۸)**).

این متغیر معنی‌دار نیست. در نتیجه در بررسی فرضیه قلدری سنتی معدل، جنسیت و تحصیلات مادر و در فرضیه قلدری سایبری جنسیت، تحصیلات پدر و مادر در تحلیل رگرسیون کنترل می‌گردند.

همچنین میانگین نمرات قلدری سایبری در دو جنس، تحصیلات مادر و پدر با هم تفاوت معنی‌دار دارند ($p < 0/05$). اما تفاوت افراد در گروه‌های شغلی پدر و مادر، پایه‌های تحصیلی دانش‌آموزان در

جدول ۱. ضریب همبستگی چندگانه و تحلیل واریانس برای پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری از طریق سبک‌های هویت

متغیرهای ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	F تغییرات	R ² تغییر	P	F	P
قلدری سنتی	هویت اطلاعاتی	۰/۲۹۸	۰/۰۸۹	۴/۵۹۸	۰/۰۸۹	۰/۰۰۱	۴/۶۸۸	۰/۰۳۳
	هویت هنجاری	۰/۳۸۵	۰/۱۴۸	۱۳/۴۱۱	۰/۱۴۸	۰/۰۰۱	۶/۶۷۴	۰/۰۰۱
	هویت سردرگم	۰/۳۸۵	۰/۱۴۸	۰/۰۶۴	۰/۱۴۸	۰/۰۰۱	۵/۵۴۵	۰/۸۰۱
	تعهد	۰/۳۸۵	۰/۱۴۸	۰/۰۵۸	۰/۱۴۸	۰/۰۰۱	۴/۹۸۴	۰/۶۸۱
قلدری سایبری	هویت اطلاعاتی	۰/۲۷۷	۰/۰۷۷	۷/۵۶۶	۰/۰۳۳	۰/۰۰۲	۴/۴۳۹	۰/۰۰۶
	هویت هنجاری	۰/۲۷۹	۰/۰۷۸	۰/۲۸۹	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۳/۵۲۳	۰/۵۹۱
	هویت سردرگم	۰/۲۸۲	۰/۰۸	۰/۳۸	۰/۰۰۲	۰/۰۰۸	۲/۹۹۹	۰/۵۳۸
	تعهد	۰/۲۶۱	۰/۰۹	۰/۴۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۲/۶۵۳	۰/۵۳۴

۰/۱۴۸ یا ۱۴/۸ درصد از قلدری سنتی را دارد. پس از آن هویت اطلاعاتی ۸/۹ درصد از قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی نشان می‌دهد بعد از کنترل متغیر جمعیت شناختی جنسیت و تحصیلات مادر و پدر، متغیر هویت اطلاعاتی، قلدری سایبری را پیش‌بینی می‌کند ($p < 0/05$). اما متغیرهای هویت هنجاری، سردرگم و تعهد قادر به پیش‌بینی این متغیر نیستند. در بین این متغیرهای پیش‌بین هویت اطلاعاتی بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارد. این متغیر توان پیش‌بینی ۰/۰۳۳ یا ۳/۳ درصد از قلدری سایبری را دارد.

میزان (VIF) در این تحلیل رگرسیون از ۲/۵ کمتر می‌باشد. میزان تolerانس نیز از ۰/۴ بیشتر به دست آمده است. لذا پیش‌فرض‌های لازم در این رگرسیون تأیید شده است. همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی نشان می‌دهد بعد از کنترل متغیر جمعیت شناختی معدل، جنسیت و تحصیلات مادر، متغیرهای هویت اطلاعاتی و هنجاری، قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کنند ($p < 0/05$). اما متغیرهای هویت سردرگم و تعهد قادر به پیش‌بینی این متغیر نیستند. در بین این متغیرهای پیش‌بین هویت هنجاری بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارد. این متغیر توان پیش‌بینی

جدول ۲. ضریب رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری از طریق سبک‌های هویت

متغیرهای ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	SE _b	β	T	P
قلدری سنتی	عدد ثابت	۱۵/۰۶۴	۳/۱۰۸	-	۴/۸۴۷	۰/۰۰۱
	هویت اطلاعاتی	۰/۰۴۱	۰/۰۴۶	۰/۰۸۹	۰/۸۹۳	۰/۳۷۳
	هویت هنجاری	-۰/۱۹۷	۰/۰۵۵	-۰/۳۵۵	-۰۳/۵۷۱	۰/۰۰۱
	هویت سردرگم	۰/۰۱۲	۰/۰۴۷	۰/۰۲	۰/۵۲۳	۰/۸۰۱
قلدری سایبری	تعهد	۰/۰۱۵	۰/۰۳۷	۰/۰۱	۰/۴۳۱	۰/۷۶۱
	عدد ثابت	۴/۰۰۳	۰/۹۸۴	-	۴/۰۶۹	۰/۰۰۱
	هویت اطلاعاتی	۰/۰۵۳	۰/۰۱۹	۰/۱۹۴	۲/۷۵۱	۰/۰۰۶
	هویت هنجاری	-۰/۰۲۳	۰/۰۳۴	-۰/۰۶۹	-۰/۶۸۱	۰/۴۹۷
	هویت سردرگم	۰/۰۱۷	۰/۰۲۸	۰/۰۴۷	۰/۶۱۶	۰/۵۳۸
	تعهد	۰/۰۱۲	۰/۰۳۱	۰/۰۴۱	۰/۶۳۲	۰/۴۹۸

رابطه بین هویت اطلاعاتی با قلدری سایبری مثبت و معنی‌دار است که با اضافه شدن یک واحد به این متغیر به میزان $0/194$ به قلدری سایبری افزوده می‌شود.

براساس نتایج به دست آمده در جدول ۲، رابطه بین هویت هنجاری با قلدری سنتی منفی و معنی‌دار است که با اضافه شدن یک واحد به این متغیر به میزان $0/355$ از قلدری سنتی کاسته می‌شود. همچنین

جدول ۳. ضریب همبستگی چندگانه و تحلیل واریانس برای پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری از طریق بلوغ عاطفی

متغیرهای ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	F تغییرات	R ² تغییر	P	F	p
قلدری سنتی	بلوغ عاطفی	۰/۴۷۶	۰/۲۲۷	۳۲/۰۳۲	۰/۱۳۸	۰/۰۰۱	۱۳/۱۹۹	۰/۰۰۱
قلدری سایبری		۰/۳۹۶	۰/۱۵۷	۲۱/۷۵۲	۰/۰۹۳	۰/۰۰۱	۹/۱۷۱	۰/۰۰۱

متغیر توان پیش‌بینی $0/138$ یا $13/8$ درصد از قلدری سنتی را دارد. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی نشان می‌دهد بعد از کنترل متغیر جمعیت شناختی جنسیت، تحصیلات پدر و مادر، متغیر بلوغ عاطفی، قلدری سایبری را پیش‌بینی می‌کند ($p < 0/05$). این متغیر توان پیش‌بینی $0/093$ یا $9/3$ درصد از قلدری سایبری را دارد.

میزان (VIF) در این تحلیل رگرسیون از $2/5$ کمتر می‌باشد. میزان تکران نیز از $0/4$ بیشتر به دست آمده است. لذا پیش فرض های لازم در این رگرسیون تأیید شده است. همان‌طور که در جدول ۳، مشاهده می‌شود نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی نشان می‌دهد بعد از کنترل متغیر جمعیت شناختی معدل، جنسیت و تحصیلات مادر، متغیر بلوغ عاطفی، قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کند ($p < 0/05$). این

جدول ۴. ضریب رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری از طریق بلوغ عاطفی

متغیرهای ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	SE _b	β	T	P
قلدری سنتی	عدد ثابت	۸/۲۹	۲/۷۵۸	-	۳/۰۰۶	۰/۰۰۳
	بلوغ عاطفی	۰/۰۴۲	۰/۰۷	۰/۳۷۲	۵/۶۶	۰/۰۰۱
قلدری سایبری	عدد ثابت	۲/۲۴۳	۰/۵۹۸	-	۴/۵۴۷	۰/۰۰۱
	بلوغ عاطفی	۰/۰۲۱	۰/۰۰۵	۰/۳۰۹	۴/۶۶۴	۰/۰۰۱

توان پیش‌بینی $0/148$ یا $14/8$ درصد از قلدری سنتی را دارد. پس از آن هویت اطلاعاتی $8/9$ درصد از قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین نتایج نشان داد که از ابعاد متغیر سبک‌های هویت؛ متغیر هویت اطلاعاتی قلدری سایبری را پیش‌بینی می‌کند. اما هویت هنجاری، سرگردان و تعهد قادر به پیش‌بینی این متغیر نیستند. رابطه بین هویت اطلاعاتی با قلدری سایبری مثبت و معنی‌دار است. در بین این متغیرهای پیش‌بین هویت اطلاعاتی بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارد. این متغیر توان پیش‌بینی $0/033$ یا $3/3$ درصد از قلدری سایبری را دارد. براساس یافته‌های این مطالعه نوجوانانی که دارای هویت اطلاعاتی و هنجاری بالا هستند کمتر به قلدری سنتی و نوجوانانی که دارای هویت اطلاعاتی بالا هستند کمتر به قلدری سایبری روی می‌آورند.

این یافته‌ها با بخش‌هایی از نتایج شلانی و آباریکی (۱۳۹۵)، لویکس و همکاران (۲۰۰۷) که نشان دادند بین سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با سازگاری رابطه وجود دارد همسو است و دانش‌آموزان با سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری میزان سازگاری بالاتری دارند.

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول ۴ رابطه بین بلوغ عاطفی با قلدری سنتی مثبت و معنی‌دار است که با اضافه شدن یک واحد به این متغیر به میزان $0/372$ به قلدری سنتی افزوده می‌شود. همچنین رابطه بین بلوغ عاطفی با قلدری سایبری منفی و معنی‌دار است که با اضافه شدن یک واحد به این متغیر به میزان $0/309$ به قلدری سایبری افزوده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی توان پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری براساس سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در نوجوانان است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که از ابعاد متغیر سبک‌های هویت؛ هویت اطلاعاتی و هنجاری، قلدری سنتی را پیش‌بینی می‌کنند. اما هویت سردرگم و تعهد قادر به پیش‌بینی این متغیر نیستند. رابطه بین هویت هنجاری با قلدری سنتی منفی و معنی‌دار و رابطه بین هویت اطلاعاتی با قلدری سنتی مثبت و معنی‌دار است. در بین این متغیرهای پیش‌بین هویت هنجاری بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارد. این متغیر

همین اطلاعات کسب شده خود را در فضای مجازی پخش می‌کنند. لذا می‌توان گفت که هویت اطلاعاتی می‌تواند هر دو قلدری سنتی و سایبری را مهار ساخته و نوجوان دارای هویت اطلاعاتی بالا کمتر به قلدری روی می‌آورد و هویت هنجاری تنها قادر به پیش‌بینی قلدری سنتی است. نوجوانان دارای سبک هویت سردرگم، هنگامی که مجبور به تصمیم‌گیری می‌شوند، بر اساس یک سبک موقعیتی احساسی عمل می‌کنند و با پیامدهای آتی تحت تأثیر قرار می‌گیرند. آن‌ها در مقیاس‌های نیاز به شناخت و گشودگی نمره کمتری به دست می‌آورند. این نوجوانان قادر به کنترل قلدری سنتی و سایبری نبوده و بیشتر در معرض این متغیر قرار می‌گیرند. تعهدات برای نوجوانان احساس هدفمندی به همراه داشته و به مثابه یک چارچوب مرجع عمل می‌کنند که در محدوده‌ی آن‌ها رفتار، کنترل و ارزیابی می‌شود (بریکمن^۱، ۱۹۸۷؛ به نقل از برزونسکی، ۲۰۰۳). در این مطالعه تعهد در نوجوانان دختر و پسر قادر به پیش‌بینی قلدری نبود که می‌تواند ناشی از عدم احساس مسئولیت و آموزش مناسب آن‌ها در خانواده و محیط مدرسه باشد.

یافته دیگر پژوهش نشان داد که بلوغ عاطفی، قلدری سنتی و سایبری را پیش‌بینی می‌کند. این متغیر توان پیش‌بینی ۰/۱۳۸ یا ۱۳/۸ درصد از قلدری سنتی و ۰/۰۹۳ یا ۹/۳ درصد از قلدری سایبری را دارد. رابطه بین بلوغ عاطفی با قلدری سنتی مثبت و معنی‌دار و با قلدری سایبری منفی و معنی‌دار است. براساس یافته‌های این مطالعه نوجوانانی که دارای بلوغ عاطفی بالایی هستند کمتر به قلدری سنتی و سایبری روی می‌آورند.

نتایج این یافته با پژوهش‌های احمدپور و عباس تبار (۱۳۹۶)، ویسکرمی و همکاران (۱۳۹۸)، شارما و همکاران (۲۰۱۷) همسو است. همچنین با بخش‌هایی از نتایج هاشمی و همکاران (۱۳۹۷)، مبنی بر اینکه قلدری سایبری می‌تواند به دلیل پایین بودن سطح همدلی باشد همسو است. همچنین با بخش‌هایی از پژوهش آدیانتی و همکاران (۲۰۲۰) مبنی بر این که با تنظیم احساسات می‌توان تمایل به آزار و اذیت اینترنتی را کاهش داد همخوان و همسو می‌باشد. پژوهش جولیف و فارینگتون^۳ (۲۰۱۱) نشان داد افراد قلدر در مقایسه با همسالان خود که قلدری نمی‌کنند، همدلی عاطفی بسیار پایین‌تری دارند که با این پژوهش همسو می‌باشد.

مطابق با نظریه‌های یادگیری اجتماعی و کنترل اجتماعی، والدین و مخصوصاً همکلاسی‌ها در دوره نوجوانی به دو صورت مستقیم (از

همچنین با بخش‌هایی از یافته غفار زاده و ابوالقاسمی (۱۳۹۷) در این راستا که میانگین سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی در دانش‌آموزان زورگو نسبت به عادی کمتر است و با بخش‌هایی از نتایج سنت الوی کادلی و همکاران (۲۰۱۹) مبنی بر اینکه سبک هویتی اطلاعاتی یا هنجاری بالا با پایین آمدن پرخاشگری رابطه دارد همسو و همخوان هستند. درحالی‌که با نتایج پژوهش پورطالب و میرنسب (۱۳۹۵) ناهمسو و ناهماهنگ می‌باشد که این عدم ناهمسویی می‌تواند به دلیل جامعه آماری و ابزار سنجش متفاوت در دو پژوهش باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت در قلدری سنتی به دلیل وجود رودر رو بودن، افراد دارای هویت هنجاری به دلیل تابعیت از هنجارها و ارزش‌ها کمتر دست به قلدری و رفتارهای خشونت‌آمیز می‌زنند اما به خاطر همین هنجارها و چارچوب‌ها اگر هم قلدری کنند به صورت سنتی نه سایبری انجام می‌دهند. همچنین این پدیده را می‌توان با عنایت به تفاوت و شباهت موجود بین سبک هنجاری و اطلاعاتی نیز تبیین نمود؛ زیرا سبک اطلاعاتی و هنجاری در برخی موارد شبیه، ولی در برخی موارد دیگر با هم متفاوت‌اند و این در جوامع مختلف با فرهنگ‌های متفاوت رخ می‌نماید. طبق نظر برزونسکی و کوک^۱ (۲۰۰۵)، در جوامع جمع‌گرا مقایسه افراد هنجاری و اطلاعاتی، با تمرکز بر تفاوت بین آن‌ها امکان‌پذیر است. یعنی ویژگی‌هایی که ممکن است از نظر فرهنگ فردگرا مشخصه افراد با سبک هنجاری باشد، در جامعه جمع‌گرا مشخصه افراد با سبک اطلاعاتی است. به عبارت بهتر، برخی از ویژگی‌هایی که به نظر می‌رسد ویژگی سبک هویت اطلاعاتی باشند، براساس این که در چه فرهنگ و بافتی مورد نظر قرار گیرند، ممکن است هنجاری تلقی شوند. بعلاوه بر اساس نتایج این پژوهش هویت اطلاعاتی هر دو قلدری را پیش‌بینی نموده و هویت هنجاری تنها قادر به پیش‌بینی قلدری سنتی است. همچنین با توجه به اینکه قلدری سایبری از طریق تجهیزات الکترونیکی چون تلفن همراه یا شبکه اینترنت صورت می‌گیرد و بدیهی است که نوجوانانی که از هویت شکل‌گرفته بهتری دارند بر خود و رفتارشان تسلط بیشتری دارند و می‌توانند استفاده از این نوع تجهیزات را محدود نمایند که به تبع آن میزان قلدری از نوع سایبری کاهش می‌یابد. تبیین دیگری که می‌توان در خصوص یافته به دست آمده بیان کرد این است که افرادی که قلدری سایبری دارند نسبت به افرادی که قلدری سنتی دارند، افرادی درون‌گراتر هستند و معمولاً سعی دارند که اطلاعات از طرف مقابل کسب کنند درحالی‌که از خودشان هیچ اطلاعاتی به کسی نمی‌دهند و موقع تلافی از طرف

1. Kuk
2. Breckman
3. Jolliffe & Farrington

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است. شرکت کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند. همچنین همه شرکت کنندگان در جریان روند پژوهش بودند. اطلاعات آن‌ها محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

این تحقیق هیچ گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیر انتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

- اثنی عشری، ندا و شیخ الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۴). نقش واسطه‌های بلوغ عاطفی در رابطه بین عزت نفس و اضطراب اجتماعی نوجوانان دختر. *روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۶(۲۲)، ۵۲-۳۵.
- http://jpm.miau.ac.ir/article_1886_23c27a9c6d51caal15377ca53491b4beb.pdf
- احمدپور، زهرا و عباس تبار، مایده. (۱۳۹۶). نقش گرایش به خشونت و همدلی در پیش‌بینی قلدری سایبری نوجوانان. *چهارمین کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های اخیر در روانشناسی، مشاوره و علوم رفتاری، تهران*. <https://civilica.com/doc/670383>
- امیر بگلوی داریانی، مهسا؛ شعبانی، سمیه؛ نعیمی جو، پرستو؛ بهرام پور، سارا و سیف زر گرنایج، امین حسام. (۱۳۹۴). بلوغ عاطفی و سبک‌های هویت در دانشجویان. *کنگره انجمن روانشناسی ایران*، ۱۰(ویژه نامه)، ۱۶۱-۱۵۸.
- <https://www.sid.ir/FileServer/SF/3421394h0544.pdf>
- ایمانی، رویا و محب، نعیمه. (۱۳۸۸). رابطه بین بلوغ عاطفی مادران با اختلالات رفتاری فرزندان. *زن و مطالعات خانواده*، ۲(۶)، ۴۹-۴۹.
- http://jwsf.iaut.ac.ir/article_519796.html ۲۹
- برک، لورا. (۱۳۹۷). روانشناسی رشد نوجوانی تا پایان زندگی. ترجمه یحیی سیدمحمدی، تهران: نشر آرسباران.
- <https://viraketab.com/publisher/%d8%a7%d8%b1%d8%b3%d8%a8%d8%a7%d8%b1%d8%a7%d9%86/>

طریق الگوبرداری و تقویت اجتماعی) و غیرمستقیم (از طریق شکل‌دهی ادراکات و نگرش‌ها) بر رفتارهای اجتماعی و هیجانات نوجوان تأثیر می‌گذارند. عدم رسیدن به بلوغ عاطفی و ثبات هیجانی باعث می‌شود که نوجوان تحت تأثیر دوستان خود دست‌به‌کارهایی بزنند که خودشان را نشان دهند و باعث مشهوریت آن‌ها در جمع دوستان شود برای همین به احتمال بیشتری دست به قلدری چه به صورت سنتی و چه به صورت سایبری می‌زنند. از سویی دیگر فردی که به بلوغ عاطفی رسیده است احساساتش را می‌شناسد و در تعامل با دیگران احساساتش را به شکل صحیحی بیان می‌کند و همچنین احساسات دیگران را نیز به همان خوبی شناسایی و درک می‌کند، بنابراین می‌تواند با گفتگوی سازنده و سالم مسائل خود را مطرح کند و کمتر به رفتارهای آسیب‌زننده مانند قلدری آشکار یا پنهان مانند شایعه‌پراکنی، گذاشتن مطالب و شوخی‌های نامناسب در فضاهای مجازی روی بیاورند. لذا بلوغ عاطفی می‌تواند به خوبی قادر به پیش‌بینی و حتی کنترل قلدری سنتی و سایبری باشد.

سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی جزء متغیرهای اساسی هستند که با بررسی آنها و یادگیریشان توسط نوجوانان و همچنین برگزاری جلسات مشاوره‌ای جهت بهبود شیوه‌های مقابله با قلدری مخصوصاً قلدری سایبری، می‌توان امید داشت که آینده سالمی را در پیش رو داشته باشند. همچنین آموزش‌هایی در این زمینه به نوجوانان و هم والدین توسط روانشناسان و مشاوران می‌تواند در پیشگیری آسیب‌های ناشی از قلدری مانند اضطراب، افت عملکرد تحصیلی، افسردگی به نوجوان قربانی کمک کنند. علاوه بر موارد ذکر شده، از آنجا که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری و رشد بلوغ عاطفی نوجوانان، رفتارهای قلدری را کاهش می‌دهد پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی جهت شکل‌گیری هویت مناسب و رشد بلوغ عاطفی تدوین و اجرا شود تا رفتارهای قلدرانه نوجوانان کاهش یابد.

هر پژوهشی دارای محدودیت‌هایی است و پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنا نیست. این محدودیت‌ها از این جمله می‌باشند: محدود بودن جامعه و نمونه پژوهش به دختران و پسران دوره اول متوسطه شهر اصفهان و عدم تعمیم نتایج به سایر شهرها. همچنین استفاده از پرسش‌نامه خود گزارش‌دهی جهت جمع‌آوری اطلاعات؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی در شهرها و گروه‌های سنی دیگر نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین از ابزارهای سنجشی دیگر نیز برای سنجش دقیق‌تر استفاده شود.

[Doi:10.22108/jas.2016.20490]

وزیری، شهرام و لطفی کاشانی، فرح. (۱۳۹۱). سبک‌های هویت و پریشانی روانی. *اندیشه و رفتار*، ۷(۲۶)، ۸۶-۷۷.

https://jtbcp.riau.ac.ir/article_33.html

ویسکرمی، حسنعلی؛ عبدالهی، مریم و مرادی زاده، سیروس. (۱۳۹۸).

مقایسه بلوغ عاطفی و اجتماعی و هیجان خواهی در نوجوانان پسر بزهکار و عادی شهر خرم آباد. *رویش روانشناسی*، ۸(۱)، ۱۱۶-۱۰۹.

<http://frooyesh.ir/article-1-571-fa.html>

هاشمی، تورج؛ بدری گرگری، رحیم و اسماعیل پور، فاروق. (۱۳۹۷).

نقش سبک‌های فرزند پروری ادراک شده و اختلال شخصیت مرزی در قلدری سایبری: نقش میانجی همدلی. *مجله روانشناسی*

و روان پزشکی شناخت، ۵(۲)، ۹۲-۸۱.

[Doi:10.29252/shenakht.5.2.81]

References:

Adiyanti, M. G., Nugraheni, A. A., Yuliantanti, R., Ragasukmasuci, L. B., & Maharani, M. (2020). Emotion regulation and empathy as mediators of self-esteem and friendship quality in predicting cyberbullying tendency in Javanese-Indonesian adolescents. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 251-263.

[Doi:10.1080/02673843.2019.1614079]

Ahmadpour, Z., & Abbas Tabar, M. (2017). The role of propensity violence and empathy in predicting adolescent cyber bullying. *Fourth International Conference on Recent Innovation in Psychology, Counseling and Behavioral Sciences*, Tehran. (Persian) <https://civilica.com/doc/670383/>

Amirbagloie Daryani, M., Shabani, S., Naeimijoo, P., Bahrapour, S., & Seif Zargar Nayej, A. H. (2015). emotional maturity and identity styles in students. *Contemporary of the Iranian psychology Association, 10(Special Letters)*, 158-161. (Persian) <https://www.sid.ir/FileServer/SF/3421394h0544.pdf>

Asnaashari, N., Shikholislami, R. (2015). The mediating role of emotional maturity in the relationship between self-esteem and social anxiety among females adolescence. *Psychological Methods and Models*, 6(22), 35-52. (Persian) <https://dori.net/dor/20.1001.1.22285516.1394.6.22.3.4>

Berzonsky, M. D. (2003). Identity style and well-being: Does commitment matter? *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 3(2), 131-142. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/S1532706XID030203>

Berzonsky, M. D., & Kuk, S. L. (2005). Identity style, psychosocial maturity, and academic performance. *Personality and Individual Differences*, 39(1), 235-247. [Doi:10.1016/j.paid.2005.01.010]

Berzonsky, M. D., Macek, P., & Nurmi, J. E. (2003). Interrelationship among identity process, content, and structure: A cross-cultural investigation. *Journal of Adolescent Research*, 18(2), 112-130. [Doi:10.1177/0743558402250344]

Berzonsky, M. D. (1997). Reliability data for the third revision of the Identity Style Inventory (ISI3). Unpublished raw data. `javascript:void(0)`

بیرامی، منصور؛ هاشمی، تورج؛ فتحی آذر، اسکندر و علائی، پروانه. (۱۳۹۱). قلدری سنتی و سایبری در نوجوانان دختر مدارس راهنمایی: نقش کیفیت ارتباط معلم- دانش آموز. *فصلنامه‌ی روانشناسی تربیتی*، ۸(۲۶)، ۱۷۵-۱۵۲.

https://jep.atu.ac.ir/article_2464.html

پورطالب، نرگس و میرنسب، میرحمود. (۱۳۹۵). مقایسه سبک‌های هویت دانش آموزان با رفتارهای قلدری، قربانی و دانش آموزان عادی. *نشریه علمی- پژوهشی آموزش و ارزشیابی*، ۹(۳۶)، ۱۴۵-۱۳۱.

http://jinev.iaut.ac.ir/article_527355.html

حافظ آبادی، فهیمه و بافتی، فاطمه. (۱۳۸۶). تفاوت بلوغ عاطفی دانشجویان خانم ۳۰-۱۸ ساله. پایان نامه کارشناسی روانشناسی دانشگاه سیستان و بلوچستان.

<https://library.tebyan.net/image/Pointer.png>

سیدزاده ثانی، سیدمهدی و عبدالهی، احمد رفیع. (۱۳۹۸). شیوع قلدری سنتی و سایبری در بین نوجوانان شهر هرات-افغانستان. *مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی*، ۱۷(۲)، ۲۱۱-۱۹۷.

<http://sjsph.tums.ac.ir/article-1-5767-fa.html>

شلانی، بیتا و آبیاریکی، اکرم. (۱۳۹۵). بررسی رابطه سبک‌های هویتی با سازگاری عاطفی، اجتماعی و آموزشی دانش آموزان مقطع متوسطه. *رویش روان شناسی*، ۵(۳)، ۶۶-۵۱.

<http://frooyesh.ir/article-1-139-fa.html>

عزت‌بایی، مریم و آقاجانی، سیف‌اله. (۱۴۰۱). مقایسه اضطراب اجتماعی با رفتار قلدری - قربانی در دانش آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۲(۱)، ۶۲-۷۲.

[Doi:10.22098/JLD.2022.7793.1837]

عزت‌بایی، مریم و میکائیلی، نیلوفر. (۱۴۰۰). مقایسه شایستگی اجتماعی با رفتار قلدری - قربانی در دانش آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری خاص. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۱(۲)، ۹۱-۱۰۳.

[Doi:10.22098/JLD.2022.7142.1762]

غفارزاده، صدیقه و ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۷). مقایسه مشکلات هیجانی، سبک‌های هویتی و رفتارهای ایمنی در دانش آموزان زورگو و عادی. *مجله روان شناسی مدرسه*، ۷(۴)، ۱۱۷-۱۰۳.

http://jisp.uma.ac.ir/article_750.html

کرامتی، هادی؛ حسنی، جعفر و محکی، زینب. (۱۳۹۵). بررسی رضایت از زندگی، همدلی و سبک‌های هویت در دانش آموزان قلدر و عادی. *سومین کنگره ملی روانشناسی اجتماعی ایران*. تهران- ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت. <https://www.sid.ir/image/pdf-v.gif>

مهرابی کوشکی، راضیه؛ امام جمعه زاده، جواد؛ مسعودنیا، حسین و ربانی خوراسگانی، علی. (۱۳۹۵). نقش سبک‌های هویتی در تبیین هویت ملی (مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه اصفهان). *جامعه شناسی کاربردی*، ۲۷(۲)، ۴۳-۶۰.

- Beyrami, M., Hashemi, T., Fathi-Azar, I., & Alaie, P. (2012). Traditional and cyber bullying in middle school girl's adolescents: The role of teacher-student communication quality. *Journal of Educational Psychology*, 8(26), 152-175. (Persian) https://jep.atu.ac.ir/article_2464.html
- Burke, L. (2018). *Psychology of Adolescent Development Until the end of life*. Translated by Yahya Seyyed Mohammadi, Tehran: *Arasbaran publishing*. (Persian) <https://viraketab.com/publisher/%d8%a7%d8%b1%d8%b3%d8%a8%d8%a7%d8%b1%d8%a7%d9%86/>
- Ezzati Babi, M., & Mikaeili, N. (2022). Comparison of social competence with bullying – victim behavior in students with and without learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 11(2), 91-103. (Persian) [Doi:10.22098/JLD.2022.7142.1762]
- Ezzati Babi, M., & Aghajani, S. (2022). Comparison of social anxiety with bullying – victim behavior in students with and without learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 12(1), 62-72. (Persian) [Doi:10.22098/JLD.2022.7793.1837]
- Ghaffarzadeh, S., & Abolghasemi, A. (2018). Comparing emotional problems, identity styles and safe behaviors of normal and bullying students. *Journal of School Psychology*, 7(4), 103-117. (Persian) http://jsp.uma.ac.ir/article_750.html
- Hafezabadi, F., & Bafti, F. (2007). Differences in emotional maturity of female students aged 18-30. Bachelor Thesis in Psychology, Sistan and Baluchestan University. (Persian) <https://library.tebyan.net/image/Pointer.png>
- Hashemi, T., Badri, R., & Esmaeilpour, F. (2018). The role of perceived parenting styles and borderline personality disorder in cyber bullying: role mediator of empathy. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 5(2), 81-92. (Persian) [Doi:10.29252/shenakht.5.2.81]
- Imani, R., & Moheb, N. (2009). The relationship between Mothers' emotional maturity and their children's behavioral disorders. *Women and Family Studies*, 2(6), 29-49. (Persian) http://jwsf.iaut.ac.ir/article_519796.html
- Jolliffe, D., & Farrington, D. (2011). Is low empathy related to bullying after controlling for individual and social background variables? *Journal of Adolescence*, 34(1), 59-71. [Doi:10.1016/j.adolescence.2010.02.001]
- Keramati, H., Hassani, J., & Mahaki, Z. (2016). Survey of life satisfaction, empathy and identity styles in bullying and normal students. *Third National Congress of Social Psychology of Iran*. Tehran - 27 and 28 Ordibehesht. (Persian) <https://www.sid.ir/image/pdf-v.gif>
- Luyckx, k., Soenens, B., Berzonsky, M. D., Smits, I., Goossens, L., & Vansteenkiste, M. (2007). Information-oriented identity Processing, identity consolidation, and well-being: The moderating role of autonomy, self-reflection, and self rumination. *Personality and Individual Differences*, 43(5), 1099-1111. [Doi:10.1016/j.paid.2007.03.003]
- Mehrabi-Kooshki, R., Emamjomehzadeh, J., Massoudnia, H., & Rabbani Khorasgani, A. (2016). Investigating the role of identity styles in explaining national identity (case study: students of the University of Isfahan). *Applied Sociology*, 27(2), 43-60. (Persian) [Doi:10.22108/jas.2016.20490]
- Modecki, K. L., Minchin, J., Harbaugh, A. G., Guerra, N. G., & Runions, K. C. (2014). Bullying prevalence across contexts: A meta-analysis measuring cyber and traditional bullying. *Journal of Adolescent Health*, 55(5): 602–611. [Doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.06.007]
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2011). Traditional and nontraditional bullying among youth: A Test of General Strain Theory. *Youth & Society*, 43(2), 727-751. [Doi:10.1177/0044118x10366951]
- Pourtaieb, N., & Mirnasab, M. M. (2016). A Comparison of Identity Styles among Students with bully, victim and normal Behaviors. *Journal of Education and Evaluation*, 9(36), 131-145. (Persian) http://jinev.iaut.ac.ir/article_527355.html
- Rice, E., Petering, R., Rhoades, H., Winetrobe, H., Goldbach, J., Plant, A., Montoya, J., & Kordic, T. (2015). Cyberbullying perpetration and victimization among middle-school students. *Am J Public Health*, 105(3), 66-72. [Doi:10.2105/ajph.2014.302393]
- Saint-Eloi Cadely, H., Kerpelman, J. L., & Pittman, J. F. (2019). Connections among identity attachment and psychological dating aggression during adolescence: Correction. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 19(1), 80-81. <https://psycnet.apa.org/record/2019-08601-001>
- Seyedzadeh Sani, S. M., & Abdullahi, A. R. (2019). Prevalence of Traditional and Cyber Bullying Among Teenagers Herat-Afghanistan. *Sjsph*, 17(2): 197-211. (Persian) <http://sjsph.tums.ac.ir/article-1-5767-fa.html>
- Shalani, B., & Abbariki, A. (2016). The relationship between identity styles with emotional, social, and educational adjustment in high school students. *Rooyesh*, 5(3), 51-66. (Persian) <http://frooyesh.ir/article-1-139-fa.html>
- Sharma, N., Sharma, S., & Kang, T. K. (2017). Assessment of social and emotional maturity in guvenile delinquents. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(4), 645-647. [Doi:10.15614/ijpp%2f2017%2fv8i]
- Vaziri, Sh., & Lotfi Kashani, F. (2012). Styles of identity and psychological distress. *Thought and behavior*, 7(26), 77-86. (Persian) https://jtbcpr.riau.ac.ir/article_33.html
- Viskarami, H. A., Abdollahi, M., & Moradzadeh, S. (2019). Compare emotional and social maturity and sensation seeking in adolescents and ordinary criminals Khorramabad. *Rooyesh*, 8(1), 109-116. (Persian) <http://frooyesh.ir/article-1-571-fa.html>